

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΒΟΡΕΙΟΥ ΕΛΛΑΔΟΣ
(ΨΕΒΕ)

ΠΑΙΔΑΓΟΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

διημερίδα

Μάθηση και Εκπαίδευση:

Διορθώνοντας το λήθος

10-11 και ενισχύοντας το σωστό
Οκτωβρίου
2014

Μεγάλο Αμφιθέατρο της Παιδαγωγικής Σχολής, Φλώρινα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ - ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

Ιστότοποι: www.pseve.org
και www.nured.uowm.gr

Χορηγός:

 πεδίο

info@pediobooks.gr

www.pediobooks.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.
Πρόσκληση - Θεματογραφία	3
Οργανωτική Επιτροπή	3
Γραμματειακή και Τεχνική Υποστήριξη	3
Γενικές Πληροφορίες	4
Προσκεκλημένοι Ομιλητές	5
Πρόγραμμα	6
Περιλήψεις	11
Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις Ομιλητών	24

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ - ΘΕΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας σε συνεργασία με την Ψυχολογική Εταιρεία Βορείου Ελλάδος διοργανώνουν Διημερίδα με κεντρικό θέμα «*Μάθηση και Εκπαίδευση: Διορθώνοντας το λάθος και Ενισχύοντας το σωστό*». Η Διημερίδα θα πραγματοποιηθεί στη Φλώρινα στις 10 και 11 Οκτωβρίου 2014.

Επιδίωξη της Διημερίδας είναι η προαγωγή, η καλλιέργεια και η διάδοση της Ψυχολογικής γνώσης σε θέματα που αφορούν τη μάθηση και έχουν επιπτώσεις στην εκπαίδευση.

Στο πλαίσιο της Διημερίδας θα παρουσιαστούν και συζητηθούν θέματα που προσελκύουν το ερευνητικό ενδιαφέρον και που συμβάλλουν στην αποτελεσματική μάθηση. Μάλιστα, στόχος των εργασιών της Διημερίδας είναι όχι μόνο πώς να διορθωθεί το λάθος αλλά και πώς να ενισχυθεί το σωστό στη μάθηση και εκπαίδευση.

Κύριοι θεματικοί άξονες

- Σύνθετες ενδο-ατομικές ψυχολογικές διεργασίες μαθητών /τριών και εκπαιδευτικών, και οι μεταξύ τους αλληλεπιδράσεις κατά την εκπαιδευτική και μαθησιακή διαδικασία.
- Ψυχολογικές λειτουργίες, όπως τα κίνητρα, η αυτο-ρύθμιση, οι μεταγνωστικές διεργασίες και το θυμικό, ως ερμηνευτικοί παράγοντες της ατομικής συμπεριφοράς (π.χ., σχολική επίτευξη) στο σχολείο.
- Σημασία του πλαισίου στο οποίο συντελείται η μάθηση
- Μαθησιακό υλικό
- Αναπτυξιακοί παράγοντες

Σας προσκαλούμε να συμμετάσχετε στις εργασίες της Διημερίδας, και αναμένουμε να σας καλωσορίσουμε στη Διημερίδα.

Οργανωτική Επιτροπή

Γεωργία Στεφάνου: Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής

Αναστασία Αλευριάδου: Γραμματέας

Ευθαλία Κωνσταντινίδου: Ταμίας

Γραμματειακή και Τεχνική Υποστήριξη

Ελένη Κακάμπουρα, Μαρία Νάση, Αφροδίτη Στοϊνίτση, Κωνσταντίνα Ταμουτζίδου, Αθανάσιος Τσιγλιόπουλος, Ιωάννα Τσοηλαπάνη, Φωτεινή Τσώνη

Χορηγός

Εκδόσεις Πεδίο

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τόπος και χρόνος της Διημερίδας

Οι εργασίες της Διημερίδας θα πραγματοποιηθούν την Παρασκευή 10 (ώρες 14.30 – 19.30) και το Σάββατο 11 (ώρες 10.00 – 14.30) Οκτωβρίου 2014 στο Κεντρικό Αμφιθέατρο της Παιδαγωγικής Σχολής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, 3^ο χιλιόμετρο Φλώρινας – Νίκης, Φλώρινα.

Επίσημη Γλώσσα της Διημερίδας

Επίσημη γλώσσα των εργασιών της Διημερίδας είναι η Ελληνική. Η Ομιλία του προσκεκλημένου ομιλητή από το εξωτερικό θα είναι στην αγγλική γλώσσα.

Γραμματεία

Η Γραμματεία της Διημερίδας θα βρίσκεται στην Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας και θα λειτουργεί για εγγραφές την Παρασκευή 10/10/2014 από ώρα 14.00 έως 20.00, και το Σάββατο 11/10/2014 από 9.00 έως 14.00.

Εγγραφή

Το κόστος εγγραφής είναι **10 Ευρώ (έως και 5 Οκτωβρίου 2014)**. Το κόστος εγγραφής μετά τις 5 Οκτωβρίου 2014 είναι 15 Ευρώ.

Τα τέλη εγγραφής περιλαμβάνουν τη συμμετοχή και την παρακολούθηση των εργασιών της Διημερίδας, την παραλαβή του Προγράμματος των Εργασιών, τον Καφέ, και τη Βεβαίωση Συμμετοχής η οποία θα δοθεί στους συμμετέχοντες με τη λήξη της Διημερίδας.

Η αίτηση εγγραφής και η πληρωμή θα γίνεται στο Γραφείο 103 της Παιδαγωγικής Σχολής της Φλώρινας, από τις **7-9-2014**, τις εξής ημέρες και ώρες: **Δευτέρα έως Πέμπτη, 2μμ έως 7μμ**.

Βεβαίωση

Θα δοθεί βεβαίωση παρακολούθησης.

Πληροφορίες

Πληροφορίες και Εγγραφή:

Ευθαλία Κωνσταντινίδου, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Π.Δ.Μ. τηλ.: 2385055107, Email: ekonstantinidou@uowm.gr

Γεωργία Στεφάνου, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Π.Δ.Μ. τηλ.: 2385055107, Email: gstephanou@uowm.gr

ΚΤΕΛ & ΟΣΕ τηλέφωνα

ΚΤΕΛ: Στη Φλώρινα 2385024320, στη Θεσσαλονίκη 2310595418

ΟΣΕ: Στη Φλώρινα 2385022404, στη Θεσσαλονίκη 2310517517.

ΠΡΟΣΚΕΚΛΗΜΕΝΟΙ ΟΜΙΛΗΤΕΣ

Προσκεκλημένος Κεντρικός Ομιλητής

Professor Alexander Minnaert, University of Groningen, Netherlands

Προσκεκλημένοι Ομιλητές

Αλευριάδου Αναστασία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Βαμβακίδου Ιφιγένεια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Γωνίδα Ελευθερία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Γρούϊος Γεώργιος, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Δερμιτζάκη Ειρήνη, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Ευκλείδη Αναστασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Θωΐδης Ιωάννης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Καριώτογλου Πέτρος, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Κωνσταντινίδου Ευθαλία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Λεμονίδης Χαράλαμπος, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Μεταλλίδου Παναγιώτα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Μωραΐτου Δέσποινα, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Παπαντωνίου Γεωργία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Στεφάνου Γεωργία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Παρασκευή 10/10/ 2014

14.00	Εγγραφές
14.30 – 15.00	Τελετή έναρξης – χαιρετισμοί
15.00 – 16.30	Θεματική Συνεδρία Α
16.30 – 17.00	Διάλειμμα / Καφές
17.00 – 18.00	Κεντρική Προσκεκλημένη ομιλία
18.00 – 19.30	Θεματική Συνεδρία Β

Σάββατο 11/10/ 2014

10.00 - 12.00	Θεματική Συνεδρία Γ
12.00 – 12.30	Διάλειμμα / Καφές
12.30 - 14.30	Θεματική Συνεδρία Δ
14.30	Λήξη

Παρασκευή 10/10/ 2014

- 14.00 Εγγραφές
- 14.30 – 15.00 Τελετή έναρξης – χαιρετισμοί
- 15.00 – 16.30 **ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ Α**
Διδασκαλία και Αυτο-ρύθμιση της μάθησης:
Γνωστικό και Θυμικό

Πρόεδρος: Πέτρος Π. Καριώτογλου

1. **Θυμικό και αυτο-ρύθμιση της μάθησης**
*Αναστασία Ευκλείδη, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης*
2. **Διαδικαστικές στρατηγικές και λάθη στους ρητούς αριθμούς.**
Πρόταση για μια διδασκαλία με περισσότερη κατανόηση
*Χαράλαμπος Λεμονίδης, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*
3. **Εκπαίδευση υπηρετούντων εκπαιδευτικών στις Φυσικές επιστήμες:**
Το ερευνητικό πρόγραμμα Sted
*Πέτρος Π. Καριώτογλου, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο
Δυτικής Μακεδονίας*

16.30 – 17.00 Διάλειμμα / Καφές

17.00 – 18.00 **ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ**

Πρόεδρος: Γεωργία Στεφάνου

Bridging the gap between theory and educational practice
Alexander Minnaert, University of Groningen, Netherlands

18.00- 19.30

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ Β

**Παράγοντες που υπονομεύουν τη μάθηση,
και Παράγοντες που διευκολύνουν τη μάθηση**

Πρόεδρος: Ευθαλία Κωνσταντινίδου

- 1. Πρόγραμμα παρέμβασης στη σεξουαλική αγωγή ενός προεφήβου με σύνδρομο Prader- Willi: Μελέτη περίπτωσης**
*Αλευριάδου Αναστασία & Σερέτη Ιωάννα,
Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας*
- 2. Συμπεριφορές αποφυγής στο σχολικό πλαίσιο: Θεωρία, ερευνητικά δεδομένα και προτάσεις εφαρμογής**
Ελευθερία Ν. Γωνίδα, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- 3. Ιστορική γνώση και ιστορική μάθηση: Λάθος, λήθη, αληθής;**
Ιφιγένεια Βαμβακίδου & Ανδρομάχη Σολιάκη, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Σάββατο 11/10/ 2014

10.00 – 12.00

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ Γ

**Προάγοντας την αυτο-ρυθμιζόμενη μάθηση,
και ενισχύοντας τις οδούς επίτευξης του στόχου**

Πρόεδρος: Παναγιώτα Μεταλλίδου

1. Σχολική εκδοχή των Κλιμάκων Εκτίμησης Χαρισματικότητας (ΚΕΧ-Σ):
Προκαταρκτικός έλεγχος ψυχομετρικών ιδιοτήτων
Γεωργία Παπαντωνίου, *Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών,
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων*
2. Ενισχύοντας την ελπίδα προάγεται η μάθηση και η προσωπική ευζωία
Γεωργία Στεφάνου, *Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστήμιο Δυτικής
Μακεδονίας*
3. Αυτο-ρυθμιζόμενη μάθηση: Αρχές σχεδιασμού παρεμβάσεων
για την προαγωγή της αυτο-ρυθμιζόμενης μάθησης στο σχολικό
πλαίσιο
Παναγιώτα Μεταλλίδου, *Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
Θεσσαλονίκης*
4. «Μαθαίνω έξυπνα»: Σχεδιασμός και εφαρμογή ενός προγράμματος
ενδυνάμωσης της σχολικής κοινότητας σε δεξιότητες μάθησης
Ειρήνη Δερμιτζάκη, *Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης,
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*

12.00 – 12.30

Διάλειμμα / Καφές

12.30 – 14.30

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ Δ**Αναστοχασμός και ενημερότητα στη μάθηση***Πρόεδρος: Ελευθερία Γωνίδα*

- 1. Αξιοποιώντας την κοινωνικοψυχολογική ανάλυση λόγου στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ως κριτικών αναγνωστών: Ένα παράδειγμα ανάλυσης της χρήσης του λόγου των συναισθημάτων στο βιβλίο ιστορίας της Στ' τάξης του δημοτικού**
Ευθαλία Κωνσταντινίδου, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
- 2. Παιδί και άτυπη μάθηση στον ελεύθερο χρόνο**
Ιωάννης Θωΐδης & Δέσποινα Λιάμπα, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
- 3. Προγράμματα διαγενεακής παρέμβασης σε ηλικιωμένους και παιδιά: Βασικές κατευθύνσεις, αποτελεσματικότητα και συνέπειες στην υγεία και την ευζωία των ηλικιωμένων**
Δέσποινα Μωραΐτου, Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
- 4. Πλαστικότητα του εγκεφάλου, μάθηση και εκπαίδευση: Σύγχρονες αντιλήψεις και συνεπαγωγές**
Γεώργιος Γρούϊος, Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ Α Διδασκαλία και Αυτο-ρύθμιση της μάθησης: Γνωστικό και Θυμικό

Θυμικό και αυτο-ρύθμιση της μάθησης

Αναστασία Ευκλείδου
Τμήμα Ψυχολογίας, Α.Π.Θ.

Υπάρχουν δύο αντιφατικές αντιλήψεις σχετικά με την επίδραση του θυμικού στη μάθηση. Η πρώτη τονίζει ότι οι συναισθηματικές διεργασίες είναι ανεξάρτητες από τις γνωστικές διεργασίες κι επομένως δεν μπορούν να επηρεάσουν άμεσα τις γνωστικές διεργασίες και τα μαθησιακά αποτελέσματα. Η δεύτερη υποστηρίζει ότι οι συναισθηματικές και γνωστικές διεργασίες αλληλεπιδρούν κι επομένως επηρεάζουν τη μάθηση μέσω της ενεργοποίησης των σύμφωνων με το θυμικό πληροφοριών. Μια τρίτη προσέγγιση υποστηρίζει ότι το θυμικό επηρεάζει την αυτο-ρύθμιση της μάθησης μέσω επιδράσεων που ασκεί στις μεταγνωστικές εμπειρίες, και ιδιαίτερα στα μεταγνωστικά αισθήματα και κρίσεις που διαμορφώνονται κατά την ώρα που το άτομο ασχολείται με ένα μαθησιακό έργο, όπως για παράδειγμα, το αίσθημα ότι κάτι είναι εύκολο ή δύσκολο, την κρίση ότι θα μπορέσουμε να το μάθουμε, ότι χρειάζεται προσπάθεια, κ.ο.κ. Στην παρουσίαση αυτή θα επικεντρωθώ στην τρίτη προσέγγιση. Ειδικότερα, θα παρουσιαστούν ευρήματα ερευνών που δείχνουν ότι η συναισθηματικότητα του μαθησιακού υλικού, οι προηγούμενες συναισθηματικές αντιδράσεις σε έργα μάθησης, η ψυχική διάθεση και η έννοια του εαυτού επηρεάζουν τα αισθήματα δυσκολίας, τις εκτιμήσεις προσπάθειας, τις κρίσεις μάθησης, και την εμπιστοσύνη στην ορθότητα των απαντήσεων. Αντιστοίχως, οι μεταγνωστικές εμπειρίες επηρεάζουν συναισθήματα όπως η περιέργεια και έκπληξη, η ικανοποίηση από την επίδοση και η αρέσκεια του μαθησιακού έργου. Επηρεάζουν, επίσης και την έννοια του εαυτού. Ο μηχανισμός που εξηγεί κάποιες από τις παραπάνω αλληλεπιδράσεις περιλαμβάνει την παρακολούθηση της ευχέρειας της γνωστικής επεξεργασίας, αλλά και της γνωστικής διακοπής, της γνωστικής σύγκρουσης, αλλά και του σφάλματος. Η ευχέρεια

ή έλλειψη ευχέρειας στη γνωστική επεξεργασία λειτουργεί ως σήμα για τη δημιουργία ευχάριστου ή δυσάρεστου θυμικού αηλιά και τη διαμόρφωση των μεταγνωστικών εμπειριών, οι οποίες με τη σειρά τους επηρεάζουν τα συναισθήματα και την έννοια του εαυτού. Οι πρακτικές συνέπειες των ευρημάτων αυτών για τη διδασκαλία, την αναγνώριση του λάθους και τη διόρθωσή του θα συζητηθούν.

Διαδικαστικές στρατηγικές και λάθη στους ρητούς αριθμούς. Πρόταση για μια διδασκαλία με περισσότερη κατανόηση

Χαράλαμπος Λεμονίδης

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Πολλές έρευνες έχουν πραγματοποιηθεί από την πλευρά της Διδακτικής των μαθηματικών αηλιά και της Ψυχολογίας με αντικείμενο τη διδασκαλία και μάθηση των κλησμάτων και γενικά των ρητών αριθμών. Αντικείμενο μελέτης σε πολλές έρευνες είναι οι στρατηγικές που χρησιμοποιούν οι μαθητές σε έργα που αφορούν ρητούς αριθμούς. Οι στρατηγικές αυτές διακρίνονται σε εννοιολογικές και διαδικαστικές (Clarke, & Roche, 2009; Post, Cramer, Behr, Lesh, & Harel, 1993; Yang, Reys, & Reys, 2007). Οι Yang et al. (2007) αναφέρονται σε στρατηγικές που στηρίζονται σε απομνημονευμένους κανόνες (rule-based strategies) καθώς και σε στρατηγικές που στηρίζονται στα εννοιολογικά χαρακτηριστικά της αίσθησης του αριθμού. Σε έρευνες της Σχολής των Μαθηματικών της Φύσης και της Ζωής σε συμπεριφορές μαθητών, υποψήφια δασκάλια αηλιά και δασκάλια εν ενεργεία σε πράξεις με ρητούς αριθμούς βρέθηκε ότι οι παραπάνω ομάδες πραγματοποιούν πολλά λάθη τα οποία προέρχονται από απαντήσεις που χρησιμοποιούν πολύ τις διαδικαστικές στρατηγικές. Τα λάθη δηλαδή αυτά δείχνουν ότι η μάθηση των ρητών αριθμών έχει περισσότερο τα χαρακτηριστικά χρήσης κανόνων και αηγορίθμων χωρίς κατανόηση. Μια τέτοια μάθηση δεν είναι ουσιαστική και οδηγεί σε πολλά λάθη.

Για την αντιμετώπιση των αδυναμιών αυτών προτείνουμε μια ουσιαστική αηλλαγή και εκσυγχρονισμό της διδασκαλίας των ρητών αριθμών στην Ελληνική εκπαίδευση. Στην αηλλαγή αυτή που προτείνεται κάποια βασικά σημεία είναι τα εξής: Στο πρόγραμμα σπουδών που προτείνεται στο θέμα των ρητών χρησιμοποιείται η σύγχρονη έννοια στην εκπαίδευση των μαθηματικών της τροχιάς διδασκαλίας και μάθησης. Προτείνεται μια ριζική αναδόμηση και αναδιάταξη των περιεχομένων στις διάφορες τάξεις της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Δίνεται έμφαση στην κατανόηση των ρητών ως αριθμών. Προτείνεται η χρήση των εποπτικών μέσων για την παρουσίαση των ρητών αριθμών και των πράξεών τους και κυρίως η αριθμογραμμή.

Εκπαίδευση υπηρετούντων εκπαιδευτικών στις Φυσικές Επιστήμες: Το ερευνητικό πρόγραμμα Sted*

Πέτρος Π. Καριώτογλου

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Παρά την πρόοδο της υποχρεωτικής εκπαίδευσης των Φυσικών Επιστημών (ΦΕ) στην Ελλάδα, οι επιδόσεις στην αξιολόγηση του PISA είναι σημαντικά κάτω από το μέσο όρο των υπολοίπων χωρών. Υποθέτουμε ότι ένας σημαντικός παράγοντας για αυτό μπορεί να είναι ότι οι εκπαιδευτικοί που διδάσκουν ΦΕ, αντί να σχεδιάζουν τη διδασκαλία τους βασισμένοι στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των μαθητών τους, ακολουθούν τυπικά το διδακτικό εγχειρίδιο. Μία άλλη αιτία θα μπορούσε να είναι ότι το περιεχόμενο της διδασκαλίας αφορά κυρίως σε έννοιες και γεγονότα, ενώ απουσιάζει η διδασκαλία μεθοδολογίας που ακολουθεί η επιστημονική σκέψη (π.χ. διαδικαστική και επιστημολογική γνώση) όπως συμβαίνει σε άλλες χώρες. Το πρόγραμμα STED στοχεύει να μελετήσει τις συνθήκες και τις προϋποθέσεις της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών στο σχεδιασμό της διδασκαλίας των ΦΕ, με στόχο τη διεύρυνση των διδακτικών απόψεων και πρακτικών τους. Για το σκοπό αυτό καταγράφουμε τις απόψεις, ανάγκες και πρακτικές των εκπαιδευτικών και αναπτύσσουμε νέες ή τροποποιούμε υπάρχουσες Διδακτικές Μαθησιακές Ακολουθίες (ΔΜΑ) ως δείγματα καλών διδακτικών πρακτικών και ως διδακτικά υλικά, συμβατά με τις ανάγκες των εκπαιδευτικών. Αναμένεται ότι οι εκπαιδευτικοί θα καταστούν ικανοί να σχεδιάσουν μια ΔΜΑ στην τάξη τους προσαρμοσμένη στις ανάγκες της συγκεκριμένης τάξης εφοδιάζοντας τους μαθητές τους με τις απαραίτητες δεξιότητες για την οικοδόμηση της επιστημονικής γνώσης με βάση τους μαθησιακούς στόχους που τίθενται από το Αναλυτικό Πρόγραμμα των ΦΕ. Το ενδιαφέρον του ερευνητικού προγράμματος εστιάζεται στην μελέτη της διαδικασίας που ακολουθούν οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να προσαρμοστούν στις νέες απαιτήσεις της διδασκαλίας τους. Θα περιγραφούν οι σχεδιαστικές αρχές του προγράμματος και των ερευνητικών εργαλείων.

* Η ανακοίνωση γίνεται στο πλαίσιο της Δράσης «ΑΡΙΣΤΕΙΑ II» έργο: «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΙΣ ΦΥΣΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ» που υλοποιείται στο πλαίσιο του Ε.Π «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση και από εθνικούς πόρους.

KΕΝΤΡΙΚΗ ΟΜΙΛΙΑ

Bridging the gap between theory and educational practice

Alexander Minnaert

University of Groningen, Netherlands

In learning and education, various person-, class- and school- related factors play a decisive role towards academic engagement and academic performance. Low student engagement in academic school activities can lead to test and exam failure in the short term, and to adverse life outcomes in the long term (e.g., early school leaving, unemployment, depression). Therefore, student academic engagement should be a major concern of teachers, parents, educational and school psychologists. In classroom environment research, it is abundantly documented that differences in the engagement of students was related to (perceived) characteristics of the learning environment. This learning environment is, however, constantly changing as well not only due to technological improvements (ICT, mobile phones, virtual environments), but also due to contemporary policy of inclusive and adaptive education, increasing demands on the professionalization of teachers, the augmenting accountability issues for schools, the top-down pressure on norm-based (test) outcomes for all students, and the output-oriented (time) pressure in current society.

Focusing on good, adaptive education focusing on learning on the one hand and the performance-oriented pressure on the other hand are contrasting aims in our schools. This contrast brings a gap between theory and practice to the fore. We are all struggling with the complexity of learning and performance in today's classrooms and with the evaluation of learning environments. Research on learning and education provides us with a lot of evidence-based recommendations and sound theories. However, these recommendations and theories do not land in educational practice. Implementation setbacks are often encountered even when theory-based models, instruments, and/or (technological) improvements are available. In this perspective, research findings with respect to social, emotional, motivational, physiological and self-regulatory issues in the context of learning and education will be highlighted. The role of these processes in relation to academic engagement and performance will be discussed upon in order to know what needs to be repaired and what needs to be enhanced.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ Β **Παράγοντες που υπονομεύουν τη μάθηση,** **και Παράγοντες που διευκολύνουν τη μάθηση**

Πρόγραμμα παρέμβασης στη σεξουαλική αγωγή ενός προεφήβου με σύνδρομο Prader- Willi: Μελέτη περίπτωσης

Αλευριάδου Αναστασία & Σερέτη Ιωάννα

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν η εφαρμογή ενός προγράμματος εκπαιδευτικής παρέμβασης στη σεξουαλική αγωγή σε προέφηβο, 13 ετών, με σύνδρομο Prader-Willi. Η έρευνα υλοποιήθηκε σε τρεις φάσεις. Η πρώτη φάση περιελάμβανε την αρχική αξιολόγηση, η οποία πραγματοποιήθηκε με τη συλλογή πληροφοριών από την άτυπη εκπαιδευτική αξιολόγηση, από το κοινωνικό ιστορικό του παιδιού, από την αξιολόγηση την νοημοσύνης με το WISC- III και από οκτώ υποδοκιμασίες δεξιότητας σχετικών με θέματα σεξουαλικής αγωγής. Κατά τη δεύτερη φάση υλοποιήθηκε το πρόγραμμα παρέμβασης, το οποίο περιλάμβανε χρήση των Νέων Τεχνολογιών, βιωματική και πολυαισθητηριακή μέθοδο, καθώς και τη μέθοδο ανάλυσης έργου. Οι δεκαπέντε δραστηριότητες παρέμβασης διήρκησαν περίπου 29 διδακτικές ώρες. Τρίτη είναι η φάση της τελικής αξιολόγησης που είχε ως στόχο να εκτιμηθεί ο βαθμός βελτίωσης των επιμέρους δεξιοτήτων μετά την εκπαιδευτική παρέμβαση. Η ανάλυση των δεδομένων έδειξε ότι η εκπαιδευτική παρέμβαση ήταν πολύ αποτελεσματική. Πιο συγκεκριμένα, βελτιώθηκαν όλες οι επιμέρους δεξιότητες του προέφηβου. Αυτές οι δεξιότητες αφορούσαν στην αναγνώριση των μερών του σώματος των αγοριών και των κοριτσιών, των διαφορών των δύο φύλων, των αλληλαγών κατά την εφηβεία, των λανθασμένων προκαταλήψεων και των στερεοτύπων για τα δύο φύλα και του κύκλου της αναπαραγωγής. Επίσης αφορούσαν στην διάκριση ανάμεσα στα δημόσια και στα ιδιωτικά μέρη καθώς και στα ρούχα που φοράμε στο κάθε μέρος. Τέλος, άλλες δεξιότητες αφορούσαν στην κατανόηση των τρόπων αυτοπροστασίας και στην απόκτηση αυτονομίας σε δεξιότητες αυτοεξυπηρέτησης – αυτομέριμνας και κατ' επέκταση στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του προέφηβου με το σύνδρομο. Τα αποτελέσματα συζητούνται στα πλαίσια προγραμμάτων Αγωγής Υγείας για άτομα με ελαφρά νοητική αναπηρία.

Συμπεριφορές αποφυγής στο σχολικό πλαίσιο: Θεωρία, ερευνητικά δεδομένα και προτάσεις εφαρμογής

Ελευθερία Ν. Γωνίδα

Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Ως συμπεριφορές αποφυγής στο σχολικό πλαίσιο ορίζονται εκείνες οι συμπεριφορές των μαθητών και των μαθητριών οι οποίες χαρακτηρίζονται (α) από την απόσυρση της προσπάθειας και την απομάκρυνση από δραστηριότητες που προάγουν τη μάθηση και την ακαδημαϊκή επίτευξη και (β) την επιδίωξη της αποφυγής της αποτυχίας και της επίδειξης χαμηλής ικανότητας. Η παρούσα εισήγηση θα εστιαστεί στις στρατηγικές αυτο-υπονόμευσης και την αποφυγή αναζήτησης βοήθειας ως δύο συμπεριφορές αποφυγής οι οποίες είναι συχνές στο σχολικό πλαίσιο. Οι μαθητές/ήτριες που χρησιμοποιούν στρατηγικές αυτο-υπονόμευσης δημιουργούν εμπόδια στην επίτευξη ενός μαθησιακού στόχου επιδιώκοντας την απόδοση μιας ενδεχόμενης αποτυχίας στο συγκεκριμένο εμπόδιο και όχι σε ατομικά χαρακτηριστικά όπως η ικανότητα. Οι μαθητές/ήτριες οι οποίοι αποφεύγουν να αναζητήσουν βοήθεια μέσα στην τάξη, ενώ αναγνωρίζουν την αναγκαιότητά της, αποσκοπούν στην αποφυγή ένδειξης χαμηλής ικανότητας και στην προστασία της αυτο-αξίας τους. Καθώς, γενικά, οι συμπεριφορές αποφυγής έχουν συνδεθεί με την υπονόμευση της διαδικασίας της μάθησης και την υποβάθμιση των μαθησιακών αποτελεσμάτων, είναι σημαντικό να αναγνωριστούν οι προβλητικοί παράγοντες, ατομικών και πλαισίου, οι οποίοι οδηγούν στην υιοθέτηση αυτών των δυσλειτουργικών συμπεριφορών. Στην εισήγηση θα παρουσιαστούν ερευνητικά ευρήματα από τον ελληνικό χώρο τα οποία θα συζητηθούν στο πλαίσιο της διεθνούς βιβλιογραφίας και θα διατυπωθούν προτάσεις εφαρμογής με στόχο τον περιορισμό των συμπεριφορών αποφυγής στο σχολικό πλαίσιο.

Ιστορική γνώση και ιστορική μάθηση: Λάθος, λήθη, αληθής;

Ιφιγένεια Βαμβακίδου & Ανδρομάχη Σολάκη

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Η φαντασία είναι πιο σημαντική από τη γνώση, Albert Einstein

Θεωρητικά: Οι γενικές - μαθησιακές θεωρίες των J. S. Bruner, R. M. Gagné και Vygotsky, συμπίπτουν με τη σύγχρονη άποψη ότι «και η υποχρεωτική εκπαίδευση ανηλίκων και η εκπαίδευση ενηλίκων στοχεύει λιγότερο στην τυποποιημένη γνώση

και περισσότερο στην ανάπτυξη πρακτικών, αλλά και θεωρητικών δεξιοτήτων ικανών να βοηθήσουν τον εκπαιδευόμενο να επιλέγει μόνος του τις γνώσεις που επιθυμεί» (Κόκκος 2005: 14). Μεθοδολογικά: Από τη θεωρία προς την εμπειρική έρευνα και το αντίστροφο, μελετούμε τη διπλή δραστηριότητα που συντελείται στη διδασκαλία και τη μάθηση, τη σχέση φοιτητών/τριών με την ιστορική γνώση με στόχο τον μετασχηματισμό αυτής της σχέσης σε κριτική και αναστοχαστική διαδικασία. Σύμφωνα με τον Mezirow, το ζητούμενο της μάθησης είναι η επανεξέταση του τρόπου με τον οποίο δημιουργούμε τις αντιλήψεις μας, καθώς και η αλλαγή τους (*μετασχηματισμός*) όταν αποδεικνύονται εσφαλμένες ή καθίστανται προβληματικές, μέσω του *στοχασμού*. Ο Bourdieu αναφέρεται στις «βαθιά εσωτερικευμένες σταθερές προδιαθέσεις του ατόμου, που το προσανατολίζουν να σκέφτεται και να συμπεριφέρεται με ορισμένο τρόπο» με τον όρο *habitus*. Η κοινωνικοποίηση είναι η βασική διαδικασία διαμόρφωσης του *habitus*, το οποίο καθίσταται *δευτέρα φύση* του ανθρώπου, ο οποίος δρα με βάση αυτό ασυνείδητα, θεωρώντας το ως *φυσική* ή *έμφυτη* ιδιότητα, ενώ είναι ένα κοινωνικό – πολιτισμικό «προϊόν».

Εστιάζουμε σε «σωστά και λάθος» παραδείγματα από το (α) πεδίο ιστορικών Γνώσεων / Πληροφοριών («θέλω να ξέρουν»), (β) πεδίο νοητικών δραστηριοτήτων / Πράξης («θέλω να μπορούν»), (γ) πεδίο γνωστικής στρατηγικής / Στάση («θέλω να αντιμετωπίζουν»).

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ Γ

Προάγοντας την αυτο-ρυθμιζόμενη μάθηση, και ενισχύοντας τις οδούς επίτευξης του στόχου

Σχολική εκδοχή των Κλιμάκων Εκτίμησης Χαρισματικότητας (ΚΕΧ-Σ): Προκαταρκτικός έλεγχος ψυχομετρικών ιδιοτήτων

Γεωργία Παπαντωνίου

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Η Σχολική εκδοχή των Κλιμάκων Εκτίμησης Χαρισματικότητας (ΚΕΧ-Σ) (Gifted Rating Scales-S; Pfeiffer & Jarosewich, 2003) απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς για την αναγνώριση/εκτίμηση των χαρισματικών μαθητών του Δημοτικού Σχολείου και του Γυμνασίου. Οι ΚΕΧ-Σ στηρίζονται σε ένα πολυδιάστατο μοντέλο χαρισματικότητας που αξιολογεί τη νοητική ικανότητα, την ακαδημαϊκή/σχολική ικανότητα, τη δημιουργικότητα, το καλλιτεχνικό ταλέντο, την ηγετική ικανότητα και τα κίνητρα. Απ' όσο

γνωρίζουμε, οι ψυχομετρικές ιδιότητες των ΚΕΧ-Σ δεν έχουν ελεγχθεί σε ελληνικό πληθυσμό. Στόχοι της παρούσας εργασίας ήταν ο υπολογισμός της αξιοπιστίας εσωτερικής συνέπειας και ο έλεγχος της συγκλίνουσας και διακρίνουσας εγκυρότητας των ΚΕΧ-Σ. Το δείγμα αποτέλεσαν 32 μαθητές της Α΄ και Β΄ τάξης Δημοτικού (19 κορίτσια και 13 αγόρια). Στους συμμετέχοντες χορηγήθηκε η Κατηγορική Δοκιμασία Παιδιών (ΚΔΠ), οι Έγχρωμες Προοδευτικές Μήτρες (ΕΠΜ), η Δοκιμασία Σύντομης Γνωστικής Εκτίμησης (ΔΣΓΕ) και ορισμένες υπο-δοκιμασίες του Αθηνά Τεστ. Ζητήθηκε, επίσης, από τις εκπαιδευτικούς των τάξεων, στις οποίες φοιτούσαν οι συμμετέχοντες, να συμπληρώσουν τις ΚΕΧ-Σ για καθέναν από αυτούς. Η αξιοπιστία εσωτερικής συνέπειας ήταν εξαιρετική για όλες τις κλίμακες των ΚΕΧ-Σ. Το εύρημα αυτό είναι συνεπές με αντίστοιχα ευρήματα των Pfeiffer και Jarosewich (2003). Ορισμένες από τις κλίμακες των ΚΕΧ-Σ βρέθηκαν να συσχετίζονται σημαντικά με την ΚΔΠ, τη ΔΣΓΕ, καθώς και με υπο-δοκιμασίες της φωνολογικής βραχύχρονης μνήμης και της νευροψυχολογικής ωριμότητας του Αθηνά Τεστ. Δεν παρατηρήθηκαν σημαντικές συσχετίσεις μεταξύ των κλιμάκων των ΚΕΧ-Σ και της δοκιμασίας ΕΠΜ. Τα προκαταρκτικά αυτά ψυχομετρικά ευρήματα υποδεικνύουν ότι οι ΚΕΧ-Σ θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα αξιόπιστο εργαλείο σύντομης εκτίμησης της χαρισματικότητας σε ελληνικό μαθητικό πληθυσμό.

Ενισχύοντας την ελπίδα προάγεται η μάθηση και η προσωπική ευζωία

Γεωργία Στεφάνου

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Σύμφωνα με τη θεωρία της Ελπίδας του Snyder (2005), η ελπίδα είναι μια πολυδιάστατη γνωστική έννοια η οποία περιλαμβάνει τις πεποιθήσεις του ατόμου για την ικανότητά του να επινοεί αποτελεσματικές οδούς για την επίτευξη των στόχων (σκέψη διαδρομών) και την εκτίμησή του για την ικανότητά του να ξεκινά και να στηρίζει κινήσεις προς αυτούς τους στόχους (υποβοηθητική σκέψη). Από την άλλη πλευρά, η επιδίωξη στόχου (cognitions) προκαλεί συναισθήματα τα οποία αποτελούν θεμελιώδη στοιχεία της συμπεριφοράς επίτευξης. Ως εκ τούτου, η ελπίδα είναι σημαντικός παράγοντας στην κατανόηση του πώς τα παιδιά/ μαθητές διαχειρίζονται έργα υψηλής σπουδαιότητας ή / και στρεσογόνες καταστάσεις στη ζωή τους, όπως είναι η σχολική επίτευξη και οι διαπροσωπικές τους σχέσεις. Στην εισήγηση θα παρουσιαστούν ερευνητικά δεδομένα που δείχνουν το θετικό και αποφασιστικό ρόλο της ελπίδας στην από τους σπουδαστές αντιλαμβανόμενη σχολική επίδοσή τους ως επιτυχής ή ανεπιτυχής, στις συνακόλουθες αιτιακές αποδόσεις, στα συναισθήματα και στις προσδοκίες

επίδοσης. Ομοίως, θα παρουσιαστούν αποτελέσματα ερευνών που φανερώνουν τη θετική επίδραση της ελπίδας στην ποιότητα της φιλίας των παιδιών, στις αιτιακές αποδόσεις και στις προσδοκίες της φιλίας στο μέλλον. Θα διατυπωθούν προτάσεις για το πώς δύναται να μεγιστοποιηθεί η αισιόδοξη σκέψη των σπουδαστών/ παιδιών.

Αυτο-ρυθμιζόμενη μάθηση: Αρχές σχεδιασμού παρεμβάσεων για την προαγωγή της αυτο-ρυθμιζόμενης μάθησης στο σχολικό πλαίσιο

Παναγιώτα Μεταλλίδου

Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τις δύο τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται έντονο και συνεχώς αυξανόμενο ενδιαφέρον για τη διερεύνηση των παραγόντων που συμβάλλουν στην αυτο-ρύθμιση της μάθησης, δηλαδή την παρακολούθηση και τον έλεγχο της μάθησης από το ίδιο το άτομο, ώστε να μεγιστοποιείται η επίτευξη των μαθησιακών του στόχων. Σύμφωνα με τα ερευνητικά δεδομένα, οι μαθητές/τριες που αυτο-ρυθμίζουν σε υψηλό βαθμό τη μάθησή τους χαρακτηρίζονται από πεποιθήσεις αυτο-αποτελεσματικότητας, αυτονομία και παρουσία υψηλών εσωτερικών κινήτρων. Επιπλέον, χαρακτηρίζονται από ενημερότητα των γνώσεων και των γνωστικών στρατηγικών που έχουν στη διάθεσή τους αλλά και από μεταγνωστικές δεξιότητες σχεδιασμού, παρακολούθησης, αυτο-καθοδήγησης, και αυτο-αξιολόγησης της δράσης τους σε όλα τα στάδια της μάθησης. Στην παρούσα εισήγηση θα αναφερθώ στις αρχές σχεδιασμού εκπαιδευτικών παρεμβάσεων για την προαγωγή της αυτο-ρυθμιζόμενης μάθησης. Ειδικότερα, θα αναφερθώ στις προϋποθέσεις της αποτελεσματικής διδασκαλίας γνωστικών στρατηγικών και στρατηγικών αυτο-ρύθμισης της μάθησης στο σχολικό πλαίσιο καθώς και σε διαφορετικά είδη σχετικών προγραμμάτων παρέμβασης και στις παραμέτρους αποτελεσματικότητας αυτών των προγραμμάτων.

«Μαθαίνω έξυπνα»: Σχεδιασμός και εφαρμογή ενός προγράμματος ενδυνάμωσης της σχολικής κοινότητας σε δεξιότητες μάθησης

Ειρήνη Δερμιτζάκη

Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστεί ο σχεδιασμός και τα βήματα εφαρμογής ενός ερευνητικού-εκπαιδευτικού προγράμματος ενδυνάμωσης μαθητών και εκπαιδευτι-

κών στη μάθηση και τη διδασκαλία αντίστοιχα δεξιοτήτων αυτο-ρύθμισης της μάθησης. Το πρόγραμμα ονομάζεται «Μαθαίνω έξυπνα» και επιλέχθηκε για χρηματοδότηση από την Επιτροπή Ερευνών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας ως στοχευμένη έρευνα-παρέμβαση με διακριτά οφέλη για την τοπική κοινωνία. Ως προς τους συμμετέχοντες μαθητές, στόχος ήταν η εκμάθηση και εφαρμογή δεξιοτήτων αυτο-ρύθμισης της μάθησης ενώ, ως προς τους εκπαιδευτικούς, στόχος ήταν να εκπαιδευτούν στην προαγωγή και διδασκαλία δεξιοτήτων αυτο-ρύθμισης της μάθησης στους μαθητές. Το πρόγραμμα επικεντρώθηκε στις δεξιότητες κατανόησης κειμένων καθώς αυτές διατρέχουν ποικίλα γνωστικά αντικείμενα. Προκειμένου να αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα του προγράμματος, συμμετείχαν δύο ομάδες μαθητών Ε' και Στ' δημοτικού με τους εκπαιδευτικούς τους: μια πειραματική ομάδα και μια ομάδα ελέγχου. Απώτερος στόχος του προγράμματος είναι να αναπτυχθεί μια οργανωμένη πρόταση προγράμματος ενδυνάμωσης δεξιοτήτων αυτο-ρύθμισης της μάθησης με εγχειρίδιο και έντυπο υλικό για μαθητές και για εκπαιδευτικούς, το οποίο θα μπορεί να αξιοποιηθεί ευρέως στο μέλλον από ενδιαφερόμενα μέλη της σχολικής κοινότητας.

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ Δ

Αναστοχασμός και ενημερότητα στη μάθηση

Αξιοποιώντας την κοινωνικοψυχολογική ανάλυση λόγου στην εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ως κριτικών αναγνώστων: Ένα παράδειγμα ανάλυσης της χρήσης του λόγου των συναισθημάτων στο βιβλίο ιστορίας της Στ' τάξης του δημοτικού

Ευθαλία Κωνσταντινίδου

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Στόχος μου στην παρουσίαση αυτή είναι να αναδείξω έναν τρόπο που η κοινωνικοψυχολογική ανάλυση λόγου μπορεί να αξιοποιηθεί στο πλαίσιο της εκπαίδευσης εκπαιδευτικών ως αναστοχαζόμενων επαγγελματιών, ιδιαίτερα ως κριτικών αναγνώστων. Για το σκοπό αυτό θα εστιάσω στην ανάλυση ενός επαναλαμβανόμενου σχήματος που εμφανίζεται στις ενότητες αφήγησης πολέμων, στο βιβλίο ιστορίας της Στ' τάξης του δημοτικού, όπου χρησιμοποιείται ο λόγος των συναισθημάτων, και την ερμηνεία των συνεπειών στη χρήση του σχήματος αυτού στην ασύμμετρη κατασκευή του εθνικού εαυτού και του εθνικού άλλου. Το συγκεκριμένο πλαίσιο ανάλυσης λόγου μπορεί να αποτελέσει παράλληλα και έναν τρόπο κριτικής ανάγνωσης από τους εκπαιδευτικούς. Θεωρητικά αντλεί από την παράδοση της «γλωσσικής

στροφής» στην κοινωνική ψυχολογία, και ιδιαίτερα της λογοψυχολογίας, όπου το ενδιαφέρον στρέφεται στις ρητορικές συνέπειες της χρήσης των ψυχολογικών όρων όπως τα συναισθήματα. Μεθοδολογικά, η ανάλυση αντλεί τη μικρο-οπτική της από τη συστημική-λειτουργική γλωσσολογία (εστίαση στο λεξιλόγιο, τη γραμματική, το συντακτικό και τη δομή του κειμένου, ιδιαίτερα ως αφήγησης), με επιπλέον έμφαση στην ανάλυση της αξιολογικής διάστασης του λόγου. Για τη μακρο-οπτική της ανάλυσης (εστίαση στην ερμηνεία των θεσμικών συνεπειών της χρήσης του λόγου) βασίζεται στο έργο του Michel Foucault σχετικά με τη σχέση ανάμεσα σε καθεστώτα γνώσης (τη σχολική ιστορία στη συγκεκριμένη περίπτωση) και τη συγκρότηση της ταυτότητας (την εθνική ταυτότητα στη συγκεκριμένη περίπτωση) στο πλαίσιο πρακτικών κυβέρνησης (της υλοποίησης του αναλυτικού προγράμματος ιστορίας και ευρύτερα της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής για την ιστορία).

Παιδί και άτυπη μάθηση στον ελεύθερο χρόνο

Ιωάννης Θωίδης & Δέσποινα Λιάμπα

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Το ενδιαφέρον για την άτυπη μάθηση και τις άτυπες μαθησιακές διευθετήσεις έχει αυξηθεί σημαντικά μετά την δεκαετία του 1970 (Επιτροπή Faure 1972). Αποδίδεται λοιπόν αποφασιστική σημασία στους τομείς της ζωής, στις καταστάσεις, περιστάσεις και συμφραζόμενα, στα πλαίσια των οποίων λαμβάνουν χώρα οι διαδικασίες της μάθησης και της εμπειρίας. Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με τη στροφή στη μάθηση που στοχεύει στην ανάπτυξη ικανοτήτων, δεξιοτήτων, «αρμοδιοτήτων» -και λιγότερο παραδοσιακής γνώσης- (Επιτροπή Delor 1996) έχουν καταστήσει την άτυπη μάθηση στον ελεύθερο χρόνο ιδιαίτερα επίκαιρη, ιδιαίτερα όσον αφορά την παιδική ηλικία. Η άτυπη μάθηση ορίζεται ως μια μάθηση, που δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά μέσο για τον σκοπό, και στην περίπτωση του ελεύθερου χρόνου ο σκοπός είναι η ευχαρίστηση που αποκομίζει κάποιος από την ενασχόλησή του με κάποια δραστηριότητα επιλογής του. Αυτού του είδους η μάθηση μπορεί να προάγει ικανότητες, δεξιότητες και γνώσεις του παιδιού, οι οποίες με τη σειρά τους είναι ευεργετικές και στην εκπαιδευτική διαδικασία, αλλά και στην ολόπλευρη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του.

Για τη διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα στην άτυπη μάθηση και στα ενδιαφέροντα – δραστηριότητες των παιδιών στον ελεύθερο χρόνο τους πραγματοποιήσαμε μια εμπειρική έρευνα με ένα γραπτό δομημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο απευθύνθηκε σε μαθητές 8 έως 14 χρόνων. Στην έρευνα συμμετείχαν εθελοντικά 411 μαθητές/τριες.

Αναζητήθηκαν οι λόγοι, τα κίνητρα που ωθούν τα παιδιά σε συγκεκριμένες δραστηριότητες, οι δεξιότητες που αποκτούνται κατά την ενασχόλησή τους με αυτές και η σχέση των δραστηριοτήτων με το παρόν και μέλλον καθώς και με τις ακαδημαϊκές επιδόσεις των μαθητών.

Προγράμματα διαγενεακής παρέμβασης σε ηλικιωμένους και παιδιά: Βασικές κατευθύνσεις, αποτελεσματικότητα και συνέπειες στην υγεία και την ευζωία των ηλικιωμένων

Δέσποινα Μωραϊτου

Τμήμα Ψυχολογίας, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η έρευνα για τη νευροπλαστικότητα έχει στραφεί στη μελέτη της επίδρασης των ψυχοκοινωνικών παρεμβάσεων στη δομή και τη λειτουργικότητα του εγκεφάλου. Στόχος των παρεμβάσεων αυτών είναι η προφύλαξη από τη γνωστική έκπτωση και η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ηλικιωμένων. Ένα είδος τους είναι τα προγράμματα διαγενεακής παρέμβασης. Η πρώτη μορφή τέτοιου προγράμματος αναπτύχθηκε ως ένα κοινωνικό μοντέλο για την προαγωγή της υγείας των ηλικιωμένων, μέσω της διαγενεακής επαφής που επιτυγχάνεται με την ανάληψη εθελοντικών δραστηριοτήτων σε δημόσια σχολεία. Βασικό αποτέλεσμα από την πιλοτική εφαρμογή του ήταν τα κέρδη στις εκτελεστικές λειτουργίες των εθελοντών. Η δεύτερη μορφή αφορά εθελοντές με άνοια. Κύριος στόχος του προγράμματος αυτού ήταν η βελτίωση της ποιότητας ζωής των ατόμων με άνοια, μέσω του διαγενεακού εθελοντισμού. Ως βασικό αποτέλεσμα από την πιλοτική εφαρμογή του αναδείχθηκε η σημαντική μείωση του στρες των ανοϊκών εθελοντών. Φαίνεται, λοιπόν, πως νέοι ρόλοι για τους ηλικιωμένους πολίτες μπορούν να αναδειχθούν, με διπλό όφελος για το άτομο αλλιά και την κοινωνία. Μέσα στο πλαίσιο αυτό, παρουσιάζονται οι στόχοι, ο σχεδιασμός και η πρώτη φάση ενός αντίστοιχου διαγενεακού προγράμματος παρέμβασης που διεξάγεται στη Ελληνική Εταιρεία Νόσου Alzheimer και Συγγενών Διαταραχών. Το πρόγραμμα αυτό αφορά την εθελοντική προσφορά -με τη μορφή της παροχής φροντιστηριακών μαθημάτων- συνταξιούχων ηλικιωμένων δασκάλων με διάγνωση Ήπιας Γνωστικής Διαταραχής σε παιδιά Α΄ και Β΄ τάξης του Δημοτικού. Κύριος στόχος του προγράμματος είναι η σταθεροποίηση ή/και ενίσχυση του γνωστικού ελέγχου και της κοινωνικής νόησης των ηλικιωμένων συμμετεχόντων καθώς και η ενίσχυση των εκτελεστικών λειτουργιών των παιδιών – συμμετεχόντων στο πρόγραμμα.

Πλαστικότητα του εγκεφάλου, μάθηση και εκπαίδευση: Σύγχρονες αντιλήψεις και συνεπαγωγές

Γεώργιος Γρούϊος,
*Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Η ορθή λειτουργία του εγκεφάλου προϋποθέτει τόσο την ορθή ανάπτυξη των δομικών χαρακτηριστικών του, όσο και την ορθή συνδεσμολογία τους σε εντελή νευρωνικά κυκλώματα. Το αρχιτεκτονικό σχέδιο των δομικών χαρακτηριστικών του εγκεφάλου, αλλά και των νευρωνικών κυκλωμάτων στα οποία αυτά εμπλέκονται είναι σε μεγάλο βαθμό γενετικώς προκαθορισμένο και εγκαθιδρύεται κατά τη διάρκεια της ανάπτυξής του. Υπόκειται, όμως, διαρκώς σε επίδραση φυσικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και γνωστικών συνθηκών, και, ως αποτέλεσμα της επενέργειας αυτής, συνεχίζει να αναδομείται σε όλη τη διάρκεια της ζωής, για να ανταπεξέλθει επιτυχώς στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις. Αυτή, ακριβώς, η εγγενής ιδιότητα του νευρικού ιστού, δηλαδή, η επίκτητη ικανότητα αναδιάρθρωσης και προσαρμοστικής αλλαγής της ύλης του ορίζεται ως νευροπλαστικότητα. Ο εγκέφαλος, λοιπόν, είναι ένα πολυπλοκό όργανο που αυτο-οργανώνεται δυναμικά, ως αποτέλεσμα διαδράσεων με τα πολλαπλά επίπεδα οργάνωσής του, το σώμα μας και το περιβάλλον στο οποίο εκτίθεται. Με αυτόν τον τρόπο, αξιοποιώντας τις γενετικές του καταβολές και τις επιγενετικές τροποποιήσεις τους, αυτοεκπαιδεύεται και προσαρμόζεται στις εκάστοτε συνθήκες του περιβάλλοντος. Η εργασία αυτή παρουσιάζει τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη μάθηση, ως μηχανισμό νευροπλαστικότητας, και τις απορρέουσες συνεπαγωγές στην εκπαίδευση.

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΟΜΙΛΗΤΩΝ

Alexander Minnaert, a.e.m.g.minnaert@rug.nl

Αλευριάδου Αναστασία, alevriadou@uowm.gr

Βαμβακίδου Ιφιγένεια, ibambak@uowm.gr

Γωνίδα Ελευθερία, gonida@psy.auth.gr

Γρούϊος Γεώργιος, ggrouios@phed.auth.gr

Δερμιτζάκη Ειρήνη, idermitzaki@uth.gr

Ευκλείδη Αναστασία, efklides@psy.auth.gr

Θωΐδης Ιωάννης, ithoidis@uowm.gr

Καριώτογλου Πέτρος, pkariotog@uowm.gr

Κωνσταντινίδου Ευθαλία, ekonstantinidou@uowm.gr

Λεμονίδης Χαράλαμπος, xlemon@uowm.gr

Μεταλλίδου Παναγιώτα, pmetall@psy.auth.gr

Μωραΐτου Δέσποινα, demorait@psy.auth.gr

Παπαντωνίου Γεωργία, gpapanto@uoi.gr

Στεφάνου Γεωργία, gstephanou@uowm.gr